

Being an Associate Professor

Doçent Olmak

Letter to the Editor
Editöre Mektup

Sayın Editör,
Doçentlik sınavlarında gerek dosya değerlendirme raporu hazırlarken gerekse sözlü sınavlarda yaşadığım çelişkileri ve nesnel davranma arayışlarımı alanımızı temsil eden Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Derneği'nin yayın organı olan derginizin aracılığıyla paylaşmak istiyorum.

Doçentliğe yükselme sürecinde günümüzde uygulanan yöntemin ve uygulama şeklinin ne bilim alanımıza ne de kendini akademik hayata hazırlayan kişilere bir yararının olmadığını, aksine bilimsel ilkelere ve etik değerlere zarar verdiğini düşünüyorum. Yaşanan sorunların bütün bilim dallarında ortak olduğu görülüyor (1). Bu soruna çare ararken diğer ülkelerin sistemlerini örnek almak zor, çünkü bizdeki baraj sınavı sistemi yerine birçok gelişmiş ülke rekabetçi açık kadro sistemini kullanmaktadır. Bu yöntemde tek bir kadro için birden fazla adayın başvurusu, kademeli olarak mülakat yapılması (komisyon, kıdemli profesörler, bölüm) ve dosyanın non-parametrik (kötü, orta iyi, mükemmel gibi) puanlanması gibi yöntemler kullanılmaktadır (2).

Ülkemizde uygulanan yöntem dosya değerlendirme + bağımsız komisyon sözlü sınavına dayanmaktadır ve açık kadro aranmamaktadır. Öznel özellikler taşıyan sözlü sınav sisteminin değişmesi için yasal düzenleme gerekmektedir. Bu yazıda sadece davranışımızı değiştirerek kısa dönemde fark yaratabileceğimiz dosya değerlendirme kısmına yoğunlaşmak doğru olacaktır.

Bir adayın dosyasının değerlendirilmesi Ölçme Değerlendirme Bilimi'nin "Portfolyo değerlendirme" yöntemine girmektedir. Portfolyolar, kişinin uzmanlık alanındaki performansını gösteren seçme çalışmalarından oluşan ve yaşanan zaman içindeki gelişimini gösteren dosyalardır (3). Portfolyo değerlendirmesinin amaçları ve kriterleri açıktır (4). Doçentlik yükseltmesinde Portfolyo değerlendirmesi yapılması için iki özelliğin tanımlanması gerek-

tedir: minimum gereklilikler ve zamansal gelişim. Yüksek Öğretim Kurumu'nun tanımladığı minimum gereklilikler yüksek kalitede doçent yetiştirmek gibi bir amacı karşılamaktan uzaktır. Her üniversitenin kendi kadroları için tanımladığı kriterler ise Doçentlik ünvanı alınmasını etkilememektedir.

Bir şeyin niteliklerini belirlemek için önce net bir tanımını yapmak gerekir. Doçentlik ünvanı hukuken olarak 2547 sayılı yasanın içinde tanımlanmıştır. Madde 22'de özetle bir doçentin aşağıdaki görevleri yapılması istenmektedir;

1. Eğitim-öğretim yapmak,
2. Uygulamalı çalışmalar yaptırmak,
3. Proje hazırlıklarını ve seminerleri yönetmek,
4. Bilimsel araştırma ve yayımlar yapmak,
5. Rehberlik etmek.

Bu görevleri yerine getirecek özellikleri tanımlayan dosyanın 3 farklı bölümü olmalıdır:

A. Yetkinliği gösteren belgeler

Bu belgeler kişinin sahip olduğu niteliklerin ispatıdır. Bu özelliklerin hiçbirini öznal bir sınavla ölçmek mümkün değildir. Eğitim ve araştırma ile ilgili yetkinliğin sorgulanması ve bunun belgelenmesi hemen hemen bütün yükseltme yönergelerinde mevcuttur. Özellikle eğitim konusunda verdiği derslere, hazırladığı ders notlarına, soru komisyonlarındaki çalışmalarına, yetiştirdiği öğrencilerin geri bildirimlerine ve referans mektuplarına kadar birçok belge istenmektedir (5). Ülkemizde eğitim ve araştırma için asgari altyapıyı gösteren belgeler aşağıdadır:

a. Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Yeterlik Belgesi: Sınavla verilen bu belge ve aldığı not kişinin eğitim seviyesinin nesnel bir göstergesidir.

b. Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası: Deney hayvanları etik kurullarının kurulması ve bu çalış-

Address for Correspondence/Yazışma Adresi:
Fazıl Necdet Ardıç
E-mail: fnardic@pau.edu.tr

Received Date/Geliş Tarihi: 17.06.2016
Accepted Date/Kabul Tarihi: 24.07.2016

© Copyright 2016 by Official Journal of the Turkish Society of Otorhinolaryngology and Head and Neck Surgery Available online at
www.turkarchotorhinolaryngol.org

© Telif Hakkı 2016 Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Derneği Makale metnine
www.turkarchotorhinolaryngol.org web sayfasından ulaşılabilir.

DOI: 10.5152/tao.2016.1775

maların düzenlenmesi ile ilgili çalışmalar 2006 yılında başlamıştır. Sertifikası bulunmayan kişilerin deneysel hayvan çalışması yapması veya yaptırmaları hukuken mümkün değildir.

c. İyi Klinik Uygulamalar Sertifikası: İnsanlar üzerinde yapılacak olan klinik araştırmaların tasarımı, yürütülmesi, kaydedilmesi ve raporlanmasına dair etik ve bilimsel bir kalite standardıdır. Şu anda sadece ilaç ve cihaz çalışmalarında mecbur tutulmaktadır.

d. Temel Araştırma Teknikleri ve Ölçme Değerlendirme Sertifikası: Bu başlık, bütün lisansüstü programların temel eğitim konuları içinde yer alır. Hipotez oluşturma, örneklem seçimi, konuya uygun değerlendirme yöntemlerinin uygulanması araştırma çalışmalarının sağlıklı olması için önemlidir. Tez yönetecek bir kişinin bu bilgiye sahip olması gerekir.

e. Eğiticilerin Eğitimi Sertifikası: Genellikle Tıp Eğitimi anabilim dalları tarafından verilen bu sertifika, yetişkin eğitiminin özelliklerini ve farklı eğitim tekniklerini kapsar. Lisans ve lisansüstü eğitim verebilmek için gereklidir. Ülkemizde bazı tıp fakülteleri bu sertifikayı bütün öğretim üyeleri için zorunlu tutmaktadır.

Sertifikaların hepsi birkaç günlük kısa süreli kurslarla verilmektedir. Hepsi için uzaktan eğitim seçenekleri de mevcuttur.

B. Yayınlar ve Bildiriler

Ülkemizde, fazla yayın yapmanın yeterliliği sağlamanın garantisi olduğu önyargısı mevcuttur. Karşılaştırma yaptığımız ülkelerde kullanılan rekabetçi sistemlerde minimum gereklilik belirlemenin pratik bir yararı yoktur. Çünkü var olan adaylar arasında karşılaştırma yapmak veya istenen kalitede aday bulunamazsa atama yapmamak kurumların elindedir. Fakat baraj sisteminde nesnellik garanti etmek açısından minimum kriterlere gereksinim vardır. Bu bölümde nicelikten çok nitelik değerlendirilmelidir. Alman üniversitelerinde yapılan bir çalışmada tıp fakültelerinin %51'inin yayın performansını çok ayrıntılı tanımladığı, istenen minimum yayın sayısının 8 ± 3 , birinci isim sayısının 6 ± 1 olduğu bildirilmiştir (6). Yayınlar ve bildirimlerden beklenen kişinin araştırma alanında gerekli çalışmaları yapıp yapamayacağı, tezleri yönetip yönetemeyeceğinin ispatlanmasıdır. Minimum sayıyı saptarken değişik yöntemler konusundaki bilgisini de gözlemlemek önemlidir. Elde edilen sonuçların kalitesi yönünden araştırma yöntemlerinin hiyerarşisine hakim olması beklenmelidir (7). Ayrıca yayın sayısına ek olarak ulusal veya uluslararası bilinirlik (atıf) üzerinden kriterler konabilir (8). Sadece yayın düşünüldüğünde dosya da hepsi birinci isim olmak üzere aşağıdaki niteliklere sahip yayınların olması önerilebilir.

- Deneysel Hayvan çalışması (1 adet) (Science Citation Index-Expanded (SCI-Exp))
- İleriye dönük klinik çalışması (2 adet) (SCI-Exp)
- İleriye dönük temel bilim çalışması (1 adet) (SCI-Exp)
- Geriye dönük klinik çalışma (1 adet) (SCI-Exp)
- İleriye dönük klinik çalışma (1 adet) (Uluslararası dizinlere giren Türkçe dergiler)
- Geriye dönük klinik çalışma (2 adet) (Uluslararası dizinlere giren Türkçe dergiler)
- Olgu sunumu (2 adet) (Uluslararası dizinlere giren Türkçe dergiler)
- Derleme (1 adet) (Uluslararası dizinlere giren Türkçe dergiler)

Bildirilerin bilimsel niteliğinin tam metin olarak yayınlanmadıkça değerlendirilmesi mümkün değildir. Alman fakültelerinin %54'ünün bu alana kriterlerinde yer vermediği bildirilmiştir (6). Bu alan, kongrelere sürekli ve aktif katılımın göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Nitel özelliklerden bağımsız olarak, hepsi birinci isim olmak ve aynı kongrede ikiden fazla olmamak kaydıyla en az dört adet uluslararası (Dünya, Avrupa veya Akdeniz ülkeleri gibi), sekiz adet ulusal kongrelerde sunulmuş sözel bildiri olması önerilebilir.

C. Deneyimler ve Faaliyetler

Bu bölümde ise adayın akademik yaşamı boyunca Doçentlik ünvanına götüren basamakların görülmesi gerekir. Akademik, mesleki, meslek kuruluşları ve toplumsal alanda gelişimi gösteren kriterleri çok ayrıntılı tanımlayan üniversiteler vardır (5). Ülkemiz şartlarında aşağıdaki kriterler değerlendirilebilir:

- Başka bir klinikte tecrübe (Yurtdışında veya yurtiçinde farklı bir eğitim kliniğinde en az 3 ay deneyim)
- Lisans düzeyinde ders anlatma tecrübesi (Eğitim tecrübesinin ispatlanması uluslararası kriterlerde, araştırma tecrübesi kadar önem taşımaktadır. Günümüzde bu tecrübeyi elde etmek için üniversitede çalışıyor olmak şart değildir.)
- Basılı veya çevrim içi ortamda yayınlanmış özgün ders notu
- Proje (Üniversite araştırma fonu, Tübitak, özel kuruluş v.b.)
- Ulusal ve uluslararası kuruluşlara üyelik, sorumluluklar

Kulak Burun Boğaz Uzmanlığının standartlarını belirlemek için Türk Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Yeterlik Sistemi'ni geliştiren camiamızın Doçentlik sınavları için de belli bir standart geliştirmesinin doğru olacağını düşünüyorum. Düşüncelerimin Doçentlik sınavı konusunda tartışma başlatmasını ve akademik kariyerinin başındaki gençlere yol gösterici olmasını umuyorum. Bütün dileğim bizden daha iyi yetişmiş öğrencilerimize şu an yürüttüğümüz görevleri devredebilmektir.

Fazıl Necdet Ardaç

Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye

Kaynaklar

- Mavioğlu Ö. Doçentlik Sınavları ve Etik Sorunlar. <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=90>.
- University of Kentucky. Procedures for Faculty Appointment, Reappointment, Promotion and the Granting of Tenure. <http://www.uky.edu/regs/files/ar/ar2-1-1.pdf>.
- Kemp, J. ve Toperoff, D. (1998). Guidelines for portfolio assessment in teaching English. cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/.../paguidelines.doc.
- Kara CO, Büke AS(Çeviri eds). Tıp eğitiminde ölçme değerlendirme. İstanbul Tıp Kitabevi, 2011, 88-9.
- The George Washington University Medical Center School of Medicine and Health Sciences. Guidelines for appointment, reappointment, promotion and tenure. [https://smhs.gwu.edu/sites/default/files/Final%20Revised%20APT%20Guidelines-Approved%20by%20Assembly%20and%20Provost-All%20Changes%20Accepted\(1_101915\).pdf](https://smhs.gwu.edu/sites/default/files/Final%20Revised%20APT%20Guidelines-Approved%20by%20Assembly%20and%20Provost-All%20Changes%20Accepted(1_101915).pdf).
- Sorg H, Knobloch K. Quantitative evaluation of the requirements for the promotion as associate professor at German medical faculties. GMS Z Med Ausbild 2012; 29: Doc69.
- Petrisor B, Bhandari M. The hierarchy of evidence: Levels and grades of recommendation. Indian J Orthop 2007; 41: 11-5.
- Johns Hopkins School of Medicine. Professional development guide for the faculty of the Johns Hopkins University School of Medicine fourth edition 2011. <http://www.hopkinsmedicine.org/som/faculty/policies/silverbook/SilverBook2011.pdf>